

တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲအီၤ - ပုၤတဂၤ

NFOCUS တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ ခိး(Code) နီၣ်ဂံၢ်

TBI တၢ်ဖံးတၢ်မၤ ပုၤတဂၤဒၣ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲ 2207

တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤအခိပညီ

တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲအီၤ - ပုၤတဂၤ မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤစၢၤတမံၤလၢပုၤလၢ အမ့ၢ်HCBS
ခိၣ်န့ၢ်အတၢ်ဘၣ်ဒိတၢ်ဆါလၢသ့ၣ်လၢသး (TBI)တၢ်ညိက့ၢ်တၢ်ခွဲးသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ အဝဲန့ၢ်ဆိၣ်ထွဲဝဲ
ပုၤတဂၤလၢအဟံးဃာ်အနီၣ်ကစၢ်အတၢ်မၤလၢခဲကနဲၣ်အံၤအဂီၢ် တဂၤဒၣ်တဂၤတၢ်ဆိၣ်ထွဲန့ၣ်လီၤ

တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်အတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်မၤစၢၤပုၤတဖၣ်ဒ်သိးကသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်
အနီၣ်ကစၢ်ဖိတၢ်လၢတၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်ထီၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤ-

တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအဘၣ်ထွဲ,သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျးစဲဒ်န့ၢ်ဆၢၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢအဂ့ၤတဖၣ်,ဒီးဒုးထံၣ်န့ၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢတၢ်လုၢ်အိၣ်သး
သမူတၢ်မၤဖိတၢ်တဖၣ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤအစၢၤတခါအံၤ မ့ၢ်ဝဲ

တၢ်မၤကဒီးဆူညါလၢပုၤမၤတၢ်ဖိလၢညီန့ၢ်ပုၤဟ့ၣ်အီၤအဘူးအလဲလၢတၢ်ပာ်လီၤတၢ်အီၤ, ညီန့ၢ်ပုၤလၢအန့ၢ်လီၤတၢ်မၤတမံၤဃီ,
လီၤဆိဒၣ်တၢ်လၢတၢ်မၤလီၢ်န့ၢ်ပုၤလၢက့ၢ်ဂီၤဂ့ၤတဖၣ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤအခါ န့ၢ်လီၤ

တၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤစၢၤ တၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်

- A. တၢ်လိၣ်လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂီၢ်ကဘၣ်ဒုးန့ၣ်ဖျါအီၤဖဲပုၤမၤတၢ်ဃီထံအဆၢကတီၢ်ဒီးကဘၣ်ပာ်ဃုာ်လၢ
ပုၤန့ၢ်လီၤမၤသကိးတၢ် အတၢ်တိာ်ကျဲၤလၢအဒိးသန့ၤထီၣ်အသးလၢပုၤကညီ (PCP)
- B. PCP ကဘၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဃါ
  - 1. တၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢ တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤ- ပုၤတဂၤ တၢ်ဖံးတၢ်မၤ
  - 2. တၢ်ဂံၢ်တၢ်ပီၤလၢတၢ်ကဆိၣ်ထွဲ တၢ်ဖံးတၢ်မၤဆူညါ
  - 3. ကဘၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်ဖံးတၢ်မၤအန့ၢ်ရံၣ်တဖၣ်, ဒီး
  - 4. အိၣ်ဒီးတၢ်တံၢ်ကျဲၤလၢဘၣ်တၢ်ကွဲးလီၤအစၢၤလၢ တၢ်မၤစုၤလီၤ ဒီး တၢ်ပာ်ပတုာ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤ
- C. ပုၤမၤတၢ်ဖိတဂၤမၤစၢၤဝဲၤတဘျီန့ၢ်အါန့ၢ်ပုၤန့ၢ်လီၤမၤသကိးတၢ်တဂၤတသ့ဘၣ် မ့တမ့ၢ်လၢ
ပုၤန့ၢ်လီၤမၤသကိးတၢ်အPCPအလံာ်ကွဲးနီၣ်ပူၤအိၣ်ကွဲးလီၤအသးဘၣ်န့ၣ်လီၤ
- D. ပုၤမၤတၢ်ဖိအိၣ်ဒီးမူဒါလၢကဘၣ်ဆိုးထီၣ်ဝဲ လံာ်ပာ်ဖျါလၢတလါအဂီၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကွဲးဖိၣ် တၢ်ပာ်ဖျါ ကဘၣ်ပာ်ဃုာ်ဒီး
တၢ်ဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်အဂ့ၢ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်ဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်တအိၣ်တဖၣ် ဒီး
တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဆူညါလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢတလိၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲတဖၣ်လီၤ ပုၤမၤတၢ်ဖိကဘၣ်တီၢ်ထီၣ်

လံပ်ပပ်ဖျါတဖန်ဆူ တပ်ဖဲးတပ်မပုရေလိပ်မုန်လိပ်တပ်အိန်နုလီ

- E. နုန်ပုလုအပုလုအဟုန်တပ်မပုရေလိပ်မုန်လိပ်တပ်အိန်နုလီ ပုလုအမသကိးတပ်ကဘန်ကွန်ကဒါကုပုဆါအ PCP အစုကတပ် တလိတဘျီနုလီ တပ်အဝဲအံ
ပပ်ယုန်ဒီးတပ်ခိးကွန်ပိထံကွေတပ်လုပုလုအိဒီးတပ်တသုအီလုတပ်ညိကွန်တပ်ခွဲးတပ်ယပ်တပ်တိစါမပုစါတဖန် နုလီ
- F. နီနီကစပ်တပ်ကတီလီသးဒီးတပ်ဟုးတပ်ဂဲတဖန်လုတပ်အိန်မူတနံအဂီယုန်ဒီးတပ်တိစါမပုစါ(ADLs)တဖန်အံတမုဝဲတပ်ဖဲးတပ်မပုစါအံအကွန်အဂီတဒုဘန်နုလီ
- G. ပုဟုန်လီသးမကလီတပ်တပ်မ နု တမုဝဲ တပ်တိစါမပုစါ အကွန်အဂီ တဒု ဘန်နုလီ
- H. တပ်ဖဲးတပ်မပုစါတဖန်ဘန်တပ်ဆိန်ထွဲအီဖဲပုမပုစါဖိတဖန်နုလီ ပြုတပ်တဘျီပီအခါနုလီ
  1. တပ်လီတပ်ကျဲ ကဘန်မုဝဲ ပုလုကွန်ဂီဂုလီဆီဒီးထိန်ဘးဝဲကီစါဖျိအပတီလု ဟံန်ဒီး တပ်ဆိလီလုလီကဝီခိန်သုန်အဂီနုလီ
  2. တပ်ဖဲးတပ်မပုစါအံ ဟံးနုအလီလု တပ်ဖိတပ်လံ အလဲန်စုန် , မုတမု တပ်ဖိတပ်လံတမံမံလုအိန်ဒီးအကစပ် မုတမု ပုဟုန်လိပ်လီအီ, ပုရဲန်ကျဲအီ, မုတမု ပုလုအဟံးဘပ်ပုလု Medicaid waiver အတပ်ဖဲးတပ်မပုစါတဖန် တသုဘန်နုလီ
  3. တပ်ဆိန်ထွဲမုတအိန်ဘန်နု ဒ်သိးကပုလုဘပ်ဝဲ ဟံန်ပီတပ်ကုလဲန်မကုအဂီထံးအလုအလုနုလီ
- I. ပုလုအနုလီပြုတပ်ဒီးတုတပ်အဒိဒ်သိးကပပ်ဂါကျဲမုတမုကမဒိန်ထိန်ထိန်တပ်မဂုဂီနု တပ်ဖဲးတပ်မပုစါအံကဘန်အိန်ဒီးတပ်ဟုးတပ်ဂဲလုအလိပ်တဖန် ကဘန်ပပ်ယုန် ဒ်သိးကပုလုဘပ်တပ်မပုစါအိန်ဒီးဘူးလဲတဖန်လီ
- J. ပုလုအနုလီပြုတပ်ဒီးအကွန်ဂီတဟးဂီဝဲတဂုနု ကဘန်လိးကုဝဲ အဘူးအလဲအစုကတပ်မုတမု တဘန်စုနုဝဲ ညီနုအဘူးအလဲဒီး တပ်ခွဲးတပ်ယပ်လုအဒီးနုဝဲအပတီ ခီဖျိလုတပ်မပုစါအကစပ်တဂုပီ မုတမု တပ်မဒ်သိးသိး နုလီ

1. ပုလုလုလီပြုတတ် တဂ၊ တ်ဟဲနုလ၊ ဟံဉ်ဃီတက်ကူလဲင်မကအဂံထံးအလုအလု

K. တ်မဲဝဲအံကဘဉ်တင်သူအီလ၊ တ်ကဆုပုလုလုအနုလီပြုဆူ တ်ဖဲးတ်မဲ
အစါပုလုလုအဒူးအိဉ်ထီဉ်တင်ဘျူးတင်ဖိဉ် ဒ်သိး

- 1. လံဉ်ပဲတု ဒ်သိး ကမတတ်
- 2. တ်ဟ့ဉ်မဲစါ (WIPA) တ်ဖဲးတ်မဲဒီး တ်မဲအဂီအိဉ်ဒီးတင်ဟ့ဉ်ကနု၊ တ်ရဲဉ်တင်ကျဲတဖဉ်, ဒီး
- 3. ပုမဲတင်ဖိလုအိဉ်ဒီးကံစီအဂီ တ်ဖဲးတ်မဲတင်ရဲဉ်တင်ကျဲအဂုအဂါတဖဉ်

L. တ်ဖဲးတ်မဲလုဘဉ်တင်ဆိဉ်ထွဲအီ- ပုတဂ၊
အိဉ်ဒီးတင်ပဲလုကကျဲကျဲဃုဒီးလီကဝီပုတင်ဘျူးစဲသုဉ်တဖဉ်ဒီးတင်ဖဲးတ်မဲလုဘဉ်တင်ဆိဉ်ထွဲအီ-
တင်ပိဉ်ထွဲအံ-ကျဲဒိတဘိဉ်သကု တ်ဖဲးတ်မဲအံဆိဉ်ထွဲဝဲ တင်အဘူးအလဲ တဘျီဃီတနုဘဉ်

M. ပုလုလုဘဉ်တင်ဃုထုအီလုတင်ပြုလုကိလီကဝီကီရဲဉ်အတင်ဖဲးတင်မဲအံတဖဉ်အဂီဖဲကိထီဉ်အဆါကတီဉ်နု
တဒီးနုဘဉ်တင်ပဲလုကမဲနုတင်မဲစါအံဘဉ်လီ

- 1. တင်ပဉ်ပနီဉ်အံ လု ပုကွဲဂီတဂုကူဉ်သုအလံဉ်နဲဉ်ဒိ (IDEA)
အပုပဉ်ဃုဝဲကမုတင်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သုတင်ရဲဉ်တင်ကျဲခဲလုလုအိဉ်လု
အဒီးနုဘဉ်တင်မဲစါအီလုစုမိပုအဖိလု တဖဉ်နု ပဉ်ဝဲလီ
- 2. ပုလုလုအဒီးနုဘဉ်တင်မဲလီလုဟံဉ် တဖဉ်နု အိဉ်ဒီးတင်မဲလီလုမုဆါ ဒီး
တင်ဆါကတီဉ်နုရဲဉ်ဒ်သိးညီနုကိအဆါကတီဉ်နုလီ

N. ပုလုလုအနုလီပြုတတ်တဖဉ်လုအသးအိဉ်ခနုနုဆူခနုနုတဖဉ်အဂီအဝဲသုဉ်အမဲကဘဉ်တင်ကွဲးနီဉ်ဒီးပဉ်ဃု
ခဉ် (တင်မဲဂုထီဉ်ကုတင်လုအိဉ်သးသမုတင်ဖဲးတင်မဲတဖဉ်)
တင်မဲဂုထီဉ်ကုသဲစးတင်နီဖးခခအပုပဉ်ဖျဲဝဲလုအဝဲသုဉ်တဒီးနုဘဉ်တင်ဆိဉ်ထွဲလုတင်ရဲဉ်တင်ကျဲအစုပဉ်
ဖျိဉ်အဖိလုဘဉ်မုတမု IDEA(20 U.S.C.1401 et seq.). လံဉ်ကွဲးနီဉ်နု
ကပဉ်အိဉ်ဒီးပုလုလုအမဲအိဉ်လုတင်မဲဂုထီဉ်ကုတင်လုအိဉ်သးသမုတင်ဖဲးတင်မဲတဖဉ်အပုဒီးအိဉ်ဒီးတင်အ
ဆါကတီဉ်နု တဒီးနုဘဉ်ဝဲတင်မဲစါအံဖဲအိဉ်လုတင်ရဲဉ်တင်ကျဲပုအိဉ်ဒီးတင်အစရီပုနုဘဉ်

O. လုတင်ဟ့ဉ်ကနုအဂီ, တင်ဆိဉ်ထွဲတဖဉ်, မုတမု
တင်လုအိဉ်သးသမုအတင်သိဉ်လီလုအတပိဉ်ထွဲထီဉ်လိဉ်အသးတဖဉ်နုအဂီ
တင်ဃုထီဉ်ကုစုလုကီစါဖျိဉ်ကျိဉ်စုကရုအိဉ်တသုဘဉ်

- 1. တင်တိစါမဲစါတင်ဖဲးတင်မဲတင်ရဲဉ်တင်ကျဲအပု တင်ဟ့ဉ်စုဒ်သိးကဆိဉ်ထွဲ မုတမု ဟ့ဉ်ဂံဟ့ဉ်ဘါ
ပုဒီးလဲတင်အဂီ
- 2. တင်ဟ့ဉ်လီစုဆူပုလုလုအသုဝဲ တင်တိစါမဲစါတင်ဖဲးတင်မဲတင်ရဲဉ်တင်ကျဲတဖဉ်အိဉ် မုတမု
- 3. တင်မဲလီအဂီတင်ဟ့ဉ်ဘူးလဲလု အတဘဉ်ဃးလီလီဒီးတင်ဆိဉ်ထွဲ
တင်တိစါမဲစါတင်ဖဲးတင်မဲတင်ရဲဉ်တင်ကျဲ

P. တင်ဖဲးတင်မဲလုဘဉ်တင်ဆိဉ်ထွဲအီ- ပုတဂ၊နု သုဟ့ဉ်ထီဉ် ဒီဖျိ ပုတဂ၊လုအဘဉ်ဃးလိဉ်သး ဘဉ်ဆဉ်
တဘဉ်မုပုလုလုအမုဒါအိဉ်လုပုလုလုလီပြုတင်အဂီဘဉ်

- Q. တၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤ ဝဲအံၤန့ၣ် တၢ်လီၤပလိၣ်သးဒီး, တၢ်လဲၤလိာ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤအဂၤ အဒိသိးသိးသ့ၣ်တဖၣ်လၢဟ့ၣ်ထီၣ် Medicaidဆူ ကီၢ်ရၣ်တၢ်တိာ်ကျဲ, တၢ်ညိကွံာ်ခွဲး HCBS အဂၤအဂၤ, မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမ့.
- R. တချုးဒီးန့ၢ်TBI တၢ်ညိကွံာ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဘၣ်န့ၢ်ပုၤန့ၢ်လီၤပြုတၢ်တဂၤကဘၣ်အိၣ်ဒီးလံာ်ဒီးသန့ၤလၢတၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤတၢ်လုၢ် အိၣ်သးသမ့တၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၢ်လီၤ.

ပုၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိ တၢ်လိာ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်

- A. ပုၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိခဲလၢာ်ဘၣ်သးဒီးတၢ်ညိကွံာ်တၢ်ခွဲး တၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကဘၣ်:
  1. မ့ဝဲ Medicaid ပုၤဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်ဖိ တဂၤ;
  2. မၤဟံာ်ထွဲ တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်သးဒီး နံၣ်တြၢၤစကၤ တၢ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤ ခိး (Code) ဒီး နံၣ်တြၢၤစကၤ ကီၢ်ရၣ် တၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်တက့ၢ်;
  3. Medicaid အတၢ်နီၤဖးဒီးပုၤလၢကွၢ်ထွဲ တၢ်ကဟ့ၣ်ကယၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤကတီၢ်ယံာ်အကတီၢ်တဖၣ်အတၢ်အၢာ်လီၤအီၤလီၤန့ၢ် ကဘၣ်တူၣ်လိာ်မၤထွဲဝဲလီၤ
  4. မၤပုၤထီၣ် DHHS တၢ်သိၣ်လိ လၢ တၢ်ဃုကညးအသိး; ဒီး
  5. သူ တၢ်ပလိာ်ဆိ ကိးမံၤဒဲး သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- B. ပုၤလၢအဆိၣ်ခွဲးTBI တၢ်ညိကွံာ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဘၣ်န့ၢ် တချုးဆိၣ်ထွဲဝဲ တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲအီၤ - ပုၤတဂၤ အဂီၢ်ဘၣ်န့ၢ် ကဘၣ်ဝံၤဝဲTBIတၢ်မၤလိလၢDHHSပၢ်ပနီၣ်သးဝဲလီၤ
- C. ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲအီၤ- ကဘၣ်တီၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဆိတလဲဘၣ်သးပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဂၤစုာ်စုာ်အနီၢ်ကစၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤဒီးကသံၣ်ကသီတၢ် လိာ်ဘၣ်အဂီၢ်ကဘၣ်ဟံးန့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤခဲလၢာ်ဒီးပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဆိတလဲခဲလၢာ်ဆူတၢ်ဖံးတၢ်မၤမူဒါခိၣ် အအိၣ်န့ၢ်လီၤ

- D. ပုၤမၤစၢၤတၢ်တၢ်ကၤန့ၢ် ကမၤဝဲ ပုၤတၢ်ကၤစၢၤစၢၤ မ့တမ့ၢ် ခၢၣ်စးကရၢ
- E. ခၢၣ်စးကရၢတခါစၢၤစၢၤန့ၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲ
  - 1. ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢဘၣ်တၢ်ဃုထၢအိၤန့ၢ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, အတၢ်လဲၤခီဖျိ, ဒီးအတၢ်ဒူးန့ၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်
  - 2. ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်မၤလိလၢပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်လိၣ်ဘၣ်ဝဲအပတီၢ်ဒီး ဒ်သိးပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် အအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်န့ၢ်လီၤ
  - 3. ကဘၣ်အၢၣ်လီၤမၤဝဲ တၢ်မၤလိအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢအဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲလၢ DHHS တဖၣ်န့ၢ်လီၤ; ဒီး
  - 4. မၤလိတၢ် တၢ်သ့မၤန့ၢ်အလၢအပုၤ ဒီး တၢ်ဖိးတၢ်မၤအကံၢ်အစီ.
- F. ပုၤမၤတၢ်လၢ တၢ်ဖိးတၢ်မၤအံၤန့ၢ်မ့ၢ်ဝဲ
  - 1. မၤပုၤပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်လိၣ်ဘၣ်ခဲလၢလၢတၢ်ထၢန့ၢ်စရိအပုၤတက့ၢ်
  - 2. ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်မၤလိလၢပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်လိၣ်ဘၣ်ဝဲအပတီၢ်ဒီး ဒ်သိးပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် အအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်န့ၢ်လီၤ
  - 3. ကဘၣ်အၢၣ်လီၤမၤဝဲတၢ်မၤလိအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်လၢအဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲလၢဝဲကျိၤန့ၢ်လီၤ
  - 4. မၤလိတၢ် တၢ်သ့မၤန့ၢ်အလၢအပုၤ ဒီး တၢ်ဖိးတၢ်မၤအကံၢ်အစီ.
- G. ပုၤမၤတၢ်ဖိခဲလၢလၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲအိၤန့ၢ် ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢပုၤလိၣ်ဘၣ်အသိးဒီးတၢ်လဲၤခီဖျိ ဒီး တၢ်အုၣ်သးလၢပုၤလိၣ်ဘၣ်န့ၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲလီၤ
  - 1. ကဘၣ်ဖျိဖျၢၣ်စိမိၤတီၤထီမ့တမ့ၢ်တၢ်မၤလိအကတီၢ်/တၢ်သိၣ်လိလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အပုၤ,သးဂ့ၢ်ပီ ညါ(psychology)တၢ်ရဲၣ်လိၣ်မုၢ်လိၣ်အတၢ်မၤ(social work)စဲအုၣ်တၢ်ဘၣ်ထွဲပီညါ(sociology)ပုၤကညီအတၢ်ဖိးတၢ်မၤတဖၣ်ဒီးတၢ်မၤလၢအဘၣ်ထွဲတဖၣ် , မ့တမ့ၢ်
  - 2. ပုၤလၢအမၤစၢၤတၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်ဘၣ်ဃးပုၤက့ၢ်ဂီၤတဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ကူၣ်သ့IDDအဂီၢ်န့ၢ်ကဘၣ်အိၣ် ဒီးတၢ်မၤအတၢ်လဲၤခီဖျိလွံၣ်န့ၢ်မ့တမ့ၢ်ဆူအဖီခိၣ်,မ့တမ့ၢ်ကွဲးနီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအပုၤဒီး ပဲၣ်ဖးနီၤဖးဝဲ,မ့တမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲသိၣ်လိပုၤလၢIDDတဂၤဒၣ်စုၣ်စုၣ်လွံၣ်န့ၢ်ဒီးဆူအဖီခိၣ်, မ့တမ့ၢ်
  - 3. အိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တမံၤမံၤလၢအထဲသိးဒီးတၢ်လဲၤခီဖျိလွံၣ်န့ၢ်မ့တမ့ၢ်လွံၣ်န့ၢ်ဆူအဖီခိၣ်
- H. တၢ်ဃုတၢ်ဖိးတၢ်မၤလၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲအိၤ-ပုၤလၢအဒီးန့ၢ်ဝဲတၢ်မၤစၢၤတမံၤအံၤန့ၢ်တဘၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤအကစၢ်ဘၣ်

အပုၤသ့ၣ်တဖၣ်

- A. တၢ်ဖိးတၢ်မၤလၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲအစီၢ်တၢ်အပုၤတဖၣ်- DHHS
န့ၢ်ဒူးအိၣ်ထီၣ်ဝဲနီၢ်တဂၤဒၣ်တၢ်ဖိးတၢ်မၤန့ၢ်ဒီးကိးန့ၢ်ဒဲးန့ၢ်တၢ်ဆီတလဲအိၣ်ဝဲလီၤ
- B. တၢ်ဖိးတၢ်မၤလၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲ-နီၢ်တဂၤအဂီၢ်တၢ်မၤတန့ၣ်ရံၣ်အဘူးအလဲန့ၢ်လီၤ
- C. တၢ်မၤလိလၢပုၤက့ၢ်ဂီၤတဂ့ၢ်တဖၣ်ပုၤဒူးမၤအိၤတၢ်အပုၤန့ၢ်ခီဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်က့ၢ်ဂီၤတဂ့ၢ်အသိပုၤလၢန့ၢ်လီၤမၤတၢ်
န့ၢ်ကဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၤအဘူးအလဲထဲလၢ တၢ်ဒူးမၤလိအိၤဒီးတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢက့ၢ်ကွဲးအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ
  - 1. တပၣ်ဃုၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဘူးလဲလၢတၢ်အံၤထွဲကွဲးထွဲအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂီၢ်ဒ်ညီန့ၢ်တၢ်မၤအက့ၢ်အဂီၤတမံၤ လၢတၢ်ပၣ်လီၤအိၤအသိးဘၣ်န့ၢ်လီၤ
  - 2. တၢ်မၤကစၢ်န့ၢ်အိၣ်ဒီးမုၢ်ဒါလၢညီန့ၢ်တၢ်မၤအဂ့ၢ်အကျိၤဒီးတၢ်မၤဂ့ၢ်ဝီခဲလၢလၢအဂီၢ်ထီဘိန့ၢ်လီၤ
- D. တၢ်ညီကွံၣ်တၢ်ခွဲး စ့ၢ်ဖျိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်တၢ်သ့အိၤဖဲကဟ့ၣ်တၢ် မ့တမ့ၢ် ကမၤအါထီၣ်

ပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဖိတၢ်အဘူးအလဲသ့ၣ်တဖၣ်တသ့ဘၣ်.

E. တၢ်စိၣ်ခီတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤလိၣ်ဝဲတၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအကတီၢ်-
ပုၤတၢ်ဒၣ်ပၣ်ဃုၣ်လၢတၢ်ပုၤကလံၤအကျါလီၤ

F. လၢတၢ်ပုၤကလံၤအကျါ တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤဆူ တၢ်မၤလီၢ်န့ၣ် တပၣ်ဃုၣ်ဘၣ်လီၤ